

בית החולים החדש לילדות

ארוכה הדרך מן הגרעין הראשון — חדר הילודות בבית החולים היהודי הראשון ביפו, מיסודו של שמעון רוקח ז"ל, לפני 60 שנה, ועד בית החולים המשוכלל המיוחד לילדות, בשטח תל-אביב המורחבת, בקריה, אשר חנוכתו היתה בטקס חגיגי בי"ח סיון ש. ז. (22.6.51).

בשלהי מלחמת העולם הראשונה, כשהסתדר רוח מדיציניא, "הדסה" פתחה בתל-אביב את בית-החולים שלה בבית פרטי ברחוב גרונוז' ברק, לא הרדיה אותה בעית אישפוז יולדות, אך כשבית-החולים זה עקר לרחוב נח"ל בתל-בימין, בית-הספקטור, נפתחה. לפי צורך השעה, מחלקה קטנה שמנתה שני חדרים: חדר-לידה — בן מטה אחת; וחדר-יולדות — בן חמש מטות. מספר הלידות לא הגיע במשך חודש שלם למספר הלידות המודמן לעתים קרובות במחלקות היולדות של בית-החולים העירוני במשך יממה אחת.

הדברים נשתנו עם הקמת בנין בית-החולים ברחוב בלפור בשנת 1929. תחילה הועמדה מחלקת-היולדות על 22 מטות, ואליה צורפה מחלקה קטנה למחלות-נשים, שהופרדה מן המחלקה הכירורגית. עם גידול העיר וסביבתה, התרחבו וגדלו מאז שתי המחלקות, ובמרוצת הזמן הגיע מספר מטותיהן ל-75 הלה, ול-100 למעלה — למעשה.

בית החולים החדש בקריה יכיל 150 מטה, וכך גדל שרות האישפוז הזה פי 25 במשך 25 שנה. ונתגלגלה הזכות בידי ראש עירינה, מר ישראל רוקח, לגדל את הצמח מאותו הגרעין, שזרע אביו בשעתו ביפו.

כשהיו לנו 6 מטות, היה מאבק על המטה השביעית, ועם כל הוספת מטות גדל גם ה"מחסור". ורק עכשיו הגענו כמדומה למספר מטות כזה שבפעם הראשונה אומרים אנו: דינו. מספר שיטפיק לא רק בהווה, אלא גם לעתיד הקרוב, כדי לאשפו את כל היולדות הזקוקות לכך. הגידול המהיר של מחלקת היולדות אינו מקרי, מאחוריו קיים כוח-החף כביר והוא — התחנות לטיפול בנשים הרות הורועות לארכה ולרחבה של העיר. מספרן מגיע כיום ל-16, והתחנה ה-17 עומדת לפני חנוכתה.

עד פתיחת התחנות הראשונות על-ידי הסת. מדיצ. "הדסה", לא היה קיים כל טיפול באשה ההרה. ההרשמה לבית-החולים נעשתה בדרך הפרטימטיבית ביותר; אשה שהחליטה ללדת בבית-החולים — ולא בביתה כנהוג בימים ההם — היתה נכנסת אצל המזכיר כדי להרשם. הלה נתן לה טופס לבריית-השתן, ואחרי בדיקה קה-פעמית על-ידי רופא המחלקה, נרשמה, ולא נראתה עוד עד התחלת הלידה.

המצב נשתנה בסוף 1926 עם פתיחת התחנות ברחוב יונה הנביא וברחוב צ'ליניב. התחלנו להקנות לנשים, החל מן החודש הרביעי להריון, ידיעות בהגיאות, להדריכן בשמירת בריאותן, לעקוב אחרי התפתחות ההריון, ל"למדן כיצד לטפל בילוד הרך, ובהתקרב השעה הגורלית יעצנו להן ביחס לטידור הלידה גר-פא; מי בביתה בעורת מילדת, ומי בבית-חולים — ציבורי או פרטי, — הכל לפי רצון המשפחה ואפשרויות האישפוז.

לא אמרנו די ביחס לאותן הנשים שפנו אל התחנות. האחיות התחילו להדור לשכונות, עברו מבית לבית, הסבירו לנשים ההרות את ערך הטיפול המקום והמקדם, ואת המחסות שבהן הומינו לבקר בתחנה הקרובה לביתן. לאט-לאט גדל אמון הנשים, אף הפרטימטיביות שבהן, אל המוסדות הנזכרים; דעות קדומות נגזרו, הבקורים בתחנה נעשו להרגל, והלידה

בבית-החולים — לדבר טבעי ומוכן מאליו. התפתחות זו הביאה לידי הקמת תחנות חדשות ולהרחבה מתמדת של המחלקה. הראגה לילדות וללידה הפכה מבעיה פרטית לבעיה צבורית.

בשנת 1950 נהגו מטיפול התחנות 4826 אשה, 80% מהן (3873), סודרו בבית-החולים שלנו; יתרון הושגו לבתי-החולים אחרים. לעומתן נתקבלו אצלנו עוד 647 יולדות שלא עברו דרך התחנות העירוניות, מהן שבאו מן הסביבה, לפי סידור ידוע עם קופות-החולים השונות ולשכות סוציאליות, ומהן שהובאו אלינו כי מקרים דחופים מפאת סבוכים בהריון או בלידה. מחלקת היולדות היתה מאז ומתמיד פתוחה לקראת כל מקרה מסוכן ומסכן, ואין רו"ח פא או בית-חולים פרטי בעיר שאינו נהנה מנוהג זה לטובת חולותיה. המספר הכולל של לידות במשך השנה החולפת היה 4520, במלים אחרות: למעלה מ-12 לידות בממוצע, במערת לעת, או לידה אחת לכל שעתים.

העברת בית-היולדות ממרכז העיר אל פנה צדדית תכבירי אולי במידת-מה על תושבי מרכז העיר, אך יגרמו נחתי-רוח לדרי הר-חובות הסמוכים לבנין בית-החולים, שלא שכו עדיין את צווחות היולדות שהיו מדריכות את מנוחתם ימים כלילות, וכאן ראוי לטפח עובדה מברחת קצת מהווי בית-החולים:

לפני שנים מספר התיצבה משלחת מטעם תושבי רחוב בלפור לפני מנהל בית-החולים, ותבעה ממנו להעביר את חדר-הלידה מן הח"זית אל הצד הפנימי של החצר. המנהל הסביר, שהעברה מותנית בשינוי-אינסטלציה וסדור רים אחרים, הכרוכים בהוצאות-יתר. אנשיו המשלחת הסתלקו, אך כעבור רבע שעה חזרו והניחו את הטכוס הנקיב ורק השולחן. ההעברה בוצעה, ורחוב בלפור שקט. לא עברו ימים רבים והופיעה משלחת שניה, הפעם בשם דרי רחוב נתן שטראוס. בעניינה עקבות נדרו דרישנה ובפיהם דרישה נמרצת להחזיר את חדר-הלידה לטקומו הקודם. הם נכונים לשלם, ויעלה הטלטול אשר יעלה!

דרישתם הושבה ריקם, אך הובטח להם כי לא יעבור זמן רב והמנוחה לא תופרע. יכולי נו להבטיח זאת, כי חיפושינו הממושכים אחר רי שיטה יעילה להשקטת הכאבים בעת הלידה עמדו לפני סיומם המוצלח.

וקצת מספרים מהכימום:
במשך שנות קיומה של מחלקת היולדות בבית-החולים העירוני, "הדסה" היו בה למעלה מ-60,000 לידות, אלפים נרחבים, קשים כקלים, ובהם יותר מ-1000. חתכי קיסר, מחק רים מדעיים, שפור שיטות-דפוי מקובלות ו"המצאת שיטות חדשות, גילוי ותאור שתי מחלות שלא נודעו קודם לכן.

אמנם ידועות תרופות שונות להשקטת הכאבים בעת הלידה, אבל הצד השלילי השווה שבכולן הוא הצורך בהשגחה אינדיבידואלית ומתמדת על כל יולדת ויולדת לחוד, ואם ב"מוסד קטן, בעל מספר לידות מצומצם, יקשה להעמיד רופא או מילדת ליד כל מטה ומטה — על אחת כמה וכמה במוסד גדול, בו שוטפת תנועת הלידות כעל גבי סרט-נע.

לא יכולנו איפוא לקחת מן המוכן ולהשתמש באמצאות של אחרים. היה עלינו לעבד שיטה חדשה, אשר תהלוך את התנאים בהם אנו נתונים. ההצלחה האירה לנו את פניה. אמנם לא ביום אחד ואף לא בחודש אחד עובדה השיטה, אך היא עובדה ועוצבה, והרוחות שקטו לחלוטין, לא רק ברחובות הסמוכים אלא גם בחצר בית-החולים ואף בין כתלי המחלקה גופא.